



Môn: THIỀN HỌC VIỆT NAM

Học kỳ một

Kiểm Tra Bài Cũ



KIỂM TRA BÀI CŨ

1

Trong Tác Phẩm Thượng Thừa Tam Học Khuyến Chúng Phổ Thuyết, Nhị Tổ Pháp Loa có nói về Thoại Đầu, Các Cơ Quan Thiên Tổ... Như vậy, có phải Ngài khuyên chúng ta tu theo Thiên Công Án hay không? Vì sao?

2

Sơ Tổ Trúc Lâm có nhắc đến Tịnh Độ, Di Đà, Niệm Phật... Nhị Tổ Pháp Loa có nhắc đến câu Thoại Đầu. Là một hành giả tu theo Thiên tông Việt Nam, có chủ trương hướng dẫn người sau tu Tịnh Độ và Thiên Công Án hay không? Vì sao?

01

GIẢI THOẠI CHƯ TỒ NHẮC ĐẾN TỊNH ĐỘ, NIỆM PHẬT

1

SƠ TỒ TRÚC LÂM NHẮC ĐẾN TỊNH ĐỘ, DI ĐÀ

* Cư Trần Lạc Đạo Phú:

- Tịnh độ là lòng trong sạch, chớ còn ngờ hỏi đến Tây Phương.
- Di Đà là tánh sáng soi, mưa phải nhọc tìm về Cực Lạc.

→ Tự tánh → Di Đà.
→ Duy tâm → Tịnh Độ.

2

NHỊ TỒ PHÁP LOA ĐỀ CẬP ĐẾN NIỆM PHẬT

* Sách Thiền sư Việt Nam:

- Tổ Pháp Loa hỏi một vị Tăng:
 - *Chúng làm gì?*
- Tăng thưa: - *Niệm Phật.*
 - *Phật vốn không tâm thì niệm cái gì?*
- Tăng thưa: - *Chẳng biết.*
 - *Ngươi đã chẳng biết, vậy nói đó là ai?*

→ Là Tổ muốn chỉ thẳng
Tự tánh sáng biết.
→ Không phải chủ trương
Chỉ niệm danh hiệu Phật.

Phần Nhị Tồ nhắc đến Thoại Đầu đã nêu tại câu trên. → Ở đây KHÔNG NHẮC LẠI.

1

Khẳng định là một Tông phái, phải thể hiện rõ:

- **Nêu cao Tông chỉ.**
- **Phu diễn Tông Phong.**
- **Ứng dụng phương pháp hành trì.**

2

- **Thực tế, quý Ngài không thể hiện rõ như vậy về Tịnh Độ, Thoại Đầu.**
- **Chỉ nêu cao Tông chỉ, phu diễn tông phong và nói rõ phương pháp hành trì Thiên phái Trúc Lâm.**

Tuy có nhắc đến Tịnh độ, Thoại Đầu, nhưng quý Ngài nhắm đến tự tánh (Thiền), chứ không nói rõ về sự tướng.

Do đó, quý Ngài nhắc đến như một sự tùy duyên.

1

VÌ PHẬT GIÁO THIỀN TÔNG LÚC BẢY GIỜ LÀ QUỐC GIÁO

- ✦ Phật giáo Thiền tông lúc bảy giờ là Quốc giáo.
- ✦ Nhưng toàn cõi Đại Việt không chỉ có Thiền tông, mà sẽ còn tồn tại các pháp môn khác.
- ✦ Do đó, chư Tổ đã đề cập đến các yếu tố tùy duyên trên để toàn dân đều có phần.
- ✦ Lớn hơn, tinh thần đời Trần chủ trương đoàn kết: Tam giáo đồng nguyên, hòa đồng tất cả tôn giáo...

2

VÌ ĐÃ THÔNG MỘT PHÁP THÌ TẤT CẢ PHÁP ĐỀU THÔNG

- Đạo Phật, Thiền tông tuy có nhiều lối vào. Nhưng hễ thông một lối, sáng tâm thì tất cả đều suốt thông.
 - *Chúng ta là người Việt Nam, tu theo Thiền tông Việt Nam → Do đó, chư Thiền Tổ Việt Nam nêu cao Tông chỉ và hướng dẫn phương pháp hành trì của Thiền tông Việt Nam làm chính.*
 - *Hành giả chỉ đi một đường thẳng tắt để đến đích của đất tâm, không vòng vo, nhiều đường.*
 - Khi đã sáng tâm → Tất cả đều tỏ sáng. Trong nhà Phật, nhà Thiền có gì → Khi ngộ tâm → Cùng một lúc, tất cả đồng thời tự bừng sáng. (Trong đó có cả việc Niệm Phật, câu Thoại Đầu).
- Đây là một trong những lý do mà chư Thiền Tổ Việt Nam nêu lên các phần tùy duyên.**

TÓM LẠI

- Tuy có nhắc đến các pháp môn khác, nhưng quý Ngài lấy Thiền tông làm trọng tâm, chủ đạo.
- Quý Ngài nhắc đến như một sự tùy cơ, tùy duyên,
- Không phải chủ trương (*không lấy đó làm chính*).
- Không nêu cao Tông chỉ các pháp môn ấy.
- Không phụ diễn Tông phong các pháp môn kia.
- Không nói rõ cách hành trì để hướng dẫn về phần tùy cơ (tùy duyên) ấy.
- Do đó, hành giả tu theo Thiền tông Việt Nam, cũng noi dấu Tổ sư, Thầy Tổ, trung thành với Tông chỉ, Tông phong và đường hướng của Thiền phái Trúc Lâm Việt Nam.



Môn: THIỀN HỌC VIỆT NAM

Học kỳ một

* Tiết 29-30:

NĂM PHÁP THIỀN





Kác Định

Các Pháp Thiên



THẢO LUẬN NHÓM

- ✧ Năm pháp thiên có những đặc điểm riêng biệt khác nhau.
Căn cứ vào những nguyên lý cơ bản nào để nhận biết?



1

Căn cứ vào những đặc điểm cơ bản nào để nhận biết các pháp thiền khác nhau?

1. Phương pháp hành trì.

2. Đích hướng đến đâu?

3. Đạt được kết quả gì?

- ❖ Không phải thấy ngồi kiết-già tọa thiền → Liên kết luận người đó ngồi thiền, tu thiền.
- ❖ Mà phải xác định ngồi kiết-già để làm gì? Dụng công như thế nào? → Mới biết phải tu thiền hay không? Theo pháp Thiền nào? – *Như ngồi kiết già chỉ để tập Yoga (rèn luyện sức khỏe).*
- ❖ Đôi khi do quý trọng đạo lý, hoặc quá ham tu Thiền → Dễ dàng chấp nhận → Sai lầm.

2

Năm pháp Thiền.

✿ **Ngài Khuê Phong Tông Mật nói:** “*Chân tánh không như không sạch, phàm thánh không khác, nhưng thiền có cạn, có sâu, giai cấp sai biệt*”.

- Xét về Chân tánh thì bình đẳng, không như không sạch, phàm thánh không khác.
- Nhưng chỗ ứng dụng và đích hướng đến của từng pháp môn không giống nhau → Cho nên Thiền cũng có cạn, có sâu khác nhau. → Vì vậy có nhiều pháp Thiền sai biệt.
- Theo đó, Ngài Khuê Phong chia ra NĂM PHÁP THIỀN khác nhau: (*Nguồn Thiền*)

Thiền Ngoại Đạo

1

Thiền Phạm Phu

2

Thiền Tiểu Thừa

3

Thiền Đại Thừa

4

Thiền Tối Thượng Thừa

5



Năm Pháp Thiên



TRƯỜNG PHẬT HỌC TRÚC LÂM

* **Thiền ngoại đạo là Thiền ngoại đạo Phật, Thiền không phải của đạo Phật.**

❖ **Tổ đức dạy:**

“Chẳng những ngoài Phật pháp dễ đi vào đường tà mà ngay cả người học Phật, nếu KHÔNG XEM KINH LUẬN, KHÔNG GẶP MINH SƯ, thường thường cũng đi vào đường tà mà chẳng tự biết. Hãy dè dặt! Hãy dè dặt!”

1 **Chấp khác: Là khác với gì?**

- Khác với nhân quả.
- Khác với tâm (ngoài tâm) để cầu đạo chân thật.

2 **Khác với nhân quả là ngoại đạo. Vì sao?**

Vì nhân quả là một chân lý, lẽ thật.

3 **Khác với tâm để cầu đạo chân thật là ngoại đạo. Vì sao?**

- Rũ xuống tất cả, chỉ còn tâm → Do đó chân thật.
- Cái chân thật → Duy chỉ có một (một thể).
- Ngoài cái chân thật, không có cái chân thật khác.

4 **Thiền ngoại đạo gồm những pháp môn Thiền nào?**

Xem đầy đủ tại trang ngay dưới.

THIÊN NGOẠI ĐẠO GỒM NHỮNG PHÁP MÔN THIÊN NÀO?

- Ví dụ khi tọa Thiền, hành giả hướng đến một đấng thiêng liêng nào đó đến tựa vào mình; hoặc là mong cầu một đấng thiêng liêng nào đó đến điểm đạo, dạy Thiền cho mình; hay là khi ngồi Thiền mong xuất hồn để đi ngao du nơi này nơi kia, tìm học đạo với một đấng thiêng liêng nào đó, hoặc luyện theo pháp chuyển luân xa, luyện tinh hóa khí, luyện khí hóa thân, hoặc khi ngồi Thiền thì phải lựa giờ Tý Ngọ Mẹo Dậu gì đó, cho những giờ đó là những giờ có cảm ứng mạnh với những đấng linh thiêng. Cho nên chọn giờ, ngồi Thiền theo giờ để mong cảm ứng với những bậc bề trên về dựa thêm lực cho mình, để dễ có kết quả.
- Hoặc là những pháp Thiền như Thiền Thai Tức: Pháp này chủ trương hít hơi vô rồi nín lại, trụ ở đơn điền càng lâu càng tốt rồi sau đó thở ra. Tu tập lâu ngày như vậy sao cho cái bụng phình lớn lên là thành công. Hoặc là loại Thiền điện thiêng liêng, Thiền Du Già (Yoga) chuyên luyện cho thân thể có sức khỏe và sống lâu...
- Tất cả những hình thức Thiền đó, đều là cầu vào tha lực bên ngoài, đều là nương gá vào một cái ở bên ngoài tâm, là chấp khác.
- Chấp Khác tức là Thiên Ngoại Đạo, không phải Thiền của Phật.
- Tu theo Thiền không phải của đạo Phật → Không khéo, dễ đưa đến kết quả khác thường.
- Đồng thời, gieo chủng tánh ngoại đạo, muôn kiếp khó ra được.

①

Thiền Ngoại Đạo

✧ Người chấp khác, ưa cõi trên (*Trời*) chán cõi dưới mà tu.

②

Thiền Phàm Phu

✧ Người chánh tin nhân quả, cũng do ưa chán mà tu.

- Thiền Phàm Phu và Thiền ngoại đạo cùng do “ưa cõi trên chán cõi dưới mà tu”.
- Chỉ khác nhau ở chỗ: Thiền Phàm Phu “chánh tin nhân quả”. Thiền ngoại đạo thì “chấp khác”.
- Thiền Phàm Phu như người chưa đi; hoặc đã bắt đầu đi, nhưng chưa xác định sẽ sai hay đúng.
- Thiền ngoại đạo như người đã đi xa rồi, nhưng đã xác định được là khác với đạo Phật.
- Chúng đạt tứ thiền (*Phàm phu Thiền*) vẫn chưa dứt trừ tà kiến. (*Ví dụ Tỳ kheo Thiện Tinh*).

③

Thiền Tiểu Thừa

✧ Người ngộ lý thiên chân, thấy ngã không mà tu.

偈曰。

陰陽愆德本相因。變作災屯及世人。
大抵有身方有病。若還無病亦無身。
靈丹謾託長生術。良藥難命不死春。
早願遠離魔境界。回心向道養天真。

★ KHÓA
HƯ LỤC

正信因果亦以欣厭而修者。是凡夫禪。悟我
空偏真之理而修者。是小乘禪。悟我法二空
所顯真理而修者。是大乘禪。上四類。皆有四
色四空之異也若
頓悟自心本來清淨。元無煩惱。無漏智性本
自具足。此心卽佛。畢竟無異。依此而修者。是
最上乘禪。亦名如來清淨禪。亦名一行三昧。

★ NGUỒN
THIỆN

✿ THẢO LUẬN NHÓM

- ✿ Ngài Tông Mật nói: “*Thiền Tiểu Thừa là người ngộ lý thiên chơn, thấy ngã không mà tu*”. Tức là mới đạt ngã không, vẫn còn chấp pháp Niết-bàn. Nhưng nếu ngã đã không thì ai chấp pháp Niết-bàn?



①

Thiền Ngoại Đạo

✧ Người chấp khác, ưa cỏi trên (Trời) chán cỏi dưới mà tu.

②

Thiền Phàm Phu

✧ Người chánh tin nhân quả, cũng do ưa chán mà tu.

- Thiền Phàm Phu và Thiền ngoại đạo cùng do “ưa cỏi trên chán cỏi dưới mà tu”.
- Chỉ khác nhau ở chỗ: Thiền Phàm Phu “chánh tin nhân quả”. Thiền ngoại đạo thì “chấp khác”.
- Thiền Phàm Phu như người chưa đi; hoặc đã bắt đầu đi, nhưng chưa xác định sẽ sai hay đúng.
- Thiền ngoại đạo như người đã đi xa rồi, nhưng đã xác định được là khác với đạo Phật.
- Chúng đạt tứ thiền (*Phàm phu Thiền*) vẫn chưa dứt trừ tà kiến. (Ví dụ *Tỳ kheo Thiện Tinh*).

③

Thiền Tiểu Thừa

✧ Người ngộ lý thiên chơn, thấy ngã không mà tu.

- ❖ **THIÊN CHƠN:** - Nếu chữ Thiên là Trời → Thiên chơn nghĩa là đã sẵn vậy, không phải mới tạo ra.
 - Theo nguyên bản chữ Hán trong Nguồn Thiên: Chữ Thiên là lệch, thiên về.
 - Nguyên văn: “Ngộ ngã không thiên chơn chi lý nhi tu giả”. Nghĩa là “Người ngộ cái lý thiên về chỗ chơn thật do thấy ngã không mà đạt được”. → Chưa khế với Tự Tánh Chơn Thật.
- ❖ **Hàng Nhị Thừa (*Thanh Văn*):** Thấy ngã không, nhưng còn chấp pháp (*Là Niết-bàn tịch tịnh*).
 - Nếu ngã đã không thì ai chấp pháp? → Vẫn còn chơn ngã ⇔ Nhưng chưa khế, nên chưa phải tánh chơn.

✧ Người ngộ ngã pháp đều không, hiển bày chân lý mà tu.

Thiền Tiểu Thừa

- Ngộ lý thiên chơn, thấy ngã không, nhưng còn chấp pháp (*Niết-bàn*).

Thiền Đại Thừa

- Hiển bày chân lý, ngộ ngã pháp đều không mà tu.

✧ NGÃ - PHÁP ĐỀU KHÔNG

- Hành giả thấy rõ sanh tử (*thân này, cuộc đời này*) là huyễn hóa không thật,
- Các pháp Phật nói ra đều là phương tiện, chỉ là tùy bệnh cho thuốc, không thật.
- Thấy rõ Niết bàn chỉ từ một tâm, không thật có một cõi Niết bàn bên ngoài.
- Không có sanh tử đáng sợ, không có chỗ nơi tịch diệt để an trú, chấp thủ.

NGỘ NGÃ
PHÁP ĐỀU
KHÔNG

✧ TÓM LẠI, THIỀN ĐẠI THỪA

- Hành giả tu hành thấy rõ Ngã và Pháp đều không, không chấp vào Ngã và Pháp,
- Hằng ngày dùng trí bát nhã quán chiếu để tâm được an tịnh, chân lý hiển bày.
- Đó là tu Thiền Đại Thừa.
 - Pháp Tam Quán (*Quán Không, Quán Giả và Quán Trung thuộc Tông Hoa Nghiêm*) của Ngài Thiên Thai Trí Giả Đại Sư thuộc về Pháp Thiền Đại Thừa này.
 - Ngài Khuê Phong Tông Mật có nói đến pháp Thiền này trong tập NGUỒN THIỀN.

Thiền Tối Thượng Thừa

Người đốn ngộ tự tâm xưa nay thanh tịnh, vốn không có phiền não, trí tánh vô lậu sẵn tự đầy đủ, tâm này tức là Phật, cứu cánh không khác, y đây mà tu là THIỀN TỐI THƯỢNG THỪA, cũng gọi là THIỀN NHƯ LAI THANH TỊNH, cũng gọi là NHẤT HẠNH TAM MUỘI. Đây là căn bản của tất cả tam muội (*Samàdhi*). Nếu người hay niệm niệm tu tập tự nhiên dần dần được trăm ngàn tam muội. Môn đệ tổ Bồ Đề Đạt Ma lần lượt truyền nhau là thiền này.

5

* Các pháp Thiền khác:

- Đều thấy có phương pháp hành trì. Thấy có mình tu. Có chứng Niết-bàn. Có chân lý hiển bày.

* **Thiền Tối Thượng Thừa:** Chỉ luận kiến tánh, không luận thiền định giải thoát.

❖ **Nói đến Thiền Tối Thượng Thừa (*Thiền tông, Thiền Tổ sư*) là nói đến ngộ tánh:**

- Ngộ Tánh → Đại ngộ → Triệt ngộ → Chứng ngộ → Hay sanh muôn pháp (*có Giáo pháp*).
- Nhận thẳng cốt tủy của GIÁO PHÁP ⇔ Đồng thời hay vào tất cả GIÁO PHÁP,
- Nhưng không nằm trong GIÁO PHÁP nào cả (*Bất lập văn tự - Giáo ngoại biệt truyền...*).
- *Cơ dụng tùy thời mà không khởi tác dụng. CÓ – KHÔNG chẳng đến kịp, tình giải đều quên.*
- *Lúc nói CÓ mà mảy may chẳng lập. ⇔ Lúc nói KHÔNG thì bâng bạc tự hư không.*

→ **Diệu dụng bất khả tư nghì.**

THẢO LUẬN NHÓM

✦ Chứng minh cho thấy, năm pháp thiên ngay một tâm niệm?



NĂM PHÁP THIÊN NGAY MỘT TÂM NIỆM

1 Không tin tâm mình là Phật. Không có chánh tín nhân quả. Thích các phép màu để tu luyện theo nhiều phương thức khác nhau. Không hướng đến giác ngộ tự tâm = **Thiên ngoại đạo.**

2 Có tin nhân quả, nhưng thích sanh lên cõi Trời, hoặc thích trụ vào Tứ Thiên để được an ổn cho bản thân. Không cầu minh đạt chánh pháp, không cầu giác ngộ = **Thiên phàm phu.**

3 Thấy thật có sanh tử đáng sợ, thấy có Niết-bàn tịch tịnh để chấp vào (*ngã không thiên chơn*). Tuy thấy các pháp là KHÔNG, nhưng còn chấp thủ Niết-bàn tịch tịnh = **Thiên Tiểu Thừa.**

4 Không dám tin mình ngay đây trực ngộ. Không hướng thẳng tự tánh dụng công. Dùng các pháp quán để thấy rõ Ngã và Pháp đều không (*là vẫn còn can thiệp trên Ngã – Pháp*). Hằng ngày dùng trí bát nhã quán chiếu để tâm được an tịnh, chân lý hiển bày = **Thiên Đại Thừa.**

5 Tin tâm mình là Phật; tin chắc ngay đời này được giác ngộ. Chỉ cốt kiến tánh, không chấp công phu, dụng công hướng thẳng tự tánh. Ngay đây nhận thẳng tự tánh giác sáng, sống thẳng đó là đích thực tu hành. Thời tiết nhân duyên chín muồi, tánh này tự bùng vỡ, bùng sáng. Hằng ngày sống thẳng tánh này, tùy duyên tiêu dung tập khí mà không thấy có tập khí được tiêu trừ. Đây là chánh nhân để thành tựu Phật đạo = **Thiên Tối Thượng Thừa.**

KIỂM TRA BÀI CŨ

- 1) Năm pháp thiên có những đặc điểm riêng biệt khác nhau. Căn cứ vào những nguyên lý cơ bản nào để nhận biết?
- 2) Chứng minh cho thấy, năm pháp thiên ngay một tâm niệm?



THẢO LUẬN NHÓM

- 1) Thiên Tông được truyền vào Việt Nam sớm nhất từ khi nào?
- 2) Thiên Tông Việt Nam được sáng lập từ khi nào?
- 3) Có người cho rằng, tri vọng (*Biết vọng không theo*) giống như vớt bọt để lấy nước. Bọt do nước biến hiện, nếu vớt hết bọt thì lấy nước ở đâu? Giải thích.

